

• Landbruk

Kornarealet går ned i auka tempo

Kornreal: Nedgangen i kornarealet har vore dobbelt så stor dei to siste åra som snittet sidan 2010. Ein ny rapport tydar på at delar av nedgangen kjem av omlegging til gras i dei

Nedgangen i kornarealet har vore dobbel så rask dei to siste åra som snittet sidan 2010. Felleskjøpet er bekymra.

Kornarealet her i landet har gått kraftig ned i lang tid, men tempoet i nedgangen ser ut til å ha auka kraftig dei to siste åra.

Nedgangen var på nær 60 000 dekar frå 2017 til 2018 og litt over 62 000 dekar frå 2018 til 2019. Det viser tal frå Landbruksdepartementet basert på tilskottssøknader.

I gjennomsnitt har nedgangen i kornarealet vore på rundt ein prosent per år sidan 2010. Dei to siste åra har tempoet i nedgangen blitt dobla til over to prosent per år. Større nedgang

er berre registrert ein gong det siste tiåret.

Skaper bekymring

Rapporten «*Arealutvikling og arealbruk*» som AgriAnalyse la fram nyleg viser også utviklinga. Der går det fram at kornarealet har gått ned med 527 000 dekar mellom 2004 og 2018, ein nedgang på over 35 000 dekar per år i snitt.

Nedgangen i kornarealet skaper uro i næringa.

– Vi er bekymra for nedgangen i kornarealet. Vi ser at kornarea-

let går ned og dels blir erstatta med gras i kornområda. Det utfordrar landbrukspolitikken og arbeidsfordelinga i jordbruket. Viss husdyrproduksjonen i større grad flyttar inn til Austlandet, så blir det mindre rom for å drive med husdyr på Vestlandet og i Nord-Norge, seier administrerande direktør Eli Reistad i Norske Felleskjøp, som er marknadssregulator for korn.

Ho seier innteninga er ei viktig årsak til nedgangen fra korn.

Korn ned, gras opp

– Økonomien i kornproduksjonen er openbert ei viktig årsak, men det kan også vere andre årsaker som teknologi. Med større skurtreskarar, så blir det mindre interessant å dyrke korn på dei små åkerlappane, seier Reistad, som også meiner mindre korndyr-

king i dei meir marginale kornområda verkar inn.

I sone 1 og 3, som i hovudsak dekker kornområda på Austlandet, har nedgangen i kornarealet vore på vel 343 000 dekar frå 2004 til 2018. På same tid har dei same områda hatt ein auke i graseseala på vel 216 000 dekar.

Astrid Een Thuen, medforfatter av rapporten og nå fagsjef for næringspolitikk i Norske Felleskjøp, seier tala tyder på at det ná blir dyrka gras på ein del av arealet der det før blei dyrka korn.

– Av dei 90 kommunane i sone 1 og 3 var det 85 som hadde nedgang i kornarealet og 85 som hadde auke i graseseala. Vi ser også ein auke i talet på storfte i mange av kommunane. Det tydar på at det har vore ein overgang til gras, seier ho.

Augen i graseseala svarar til 56 prosent av nedgangen i kornarea-

let i sone 1 og 70 prosent i sone 3.

– Gras kan ha erstatta frå 56 til 70 prosent av nedgangen i kornarealet, seier Thuen.

– Kan ein vite at det er dei same arealet der ná blir dyrka gras på, eller kan det vere at kornjorda nær tettstader er bygd ned og at arealet i utkantane er nydryka til grasdyrking?

– Dette er ei teoretisk utrekning. Vi kan ikke vite sikkert kor mykje av nedgangen i kornarealet som kjem av omlegging til gras. Det har vore ein del nydryking i området. Samtidig så forklarar nedbygging av jord berre ein mindre del av nedgangen i kornarealet, seier Thuen, som meiner tala samla tyder på at ein god del av nedgangen i kornarealet kan kome av omlegging frå korn til gras.

Rapporten viser også til at ei ekspertgruppe for korn i 2013 peika

øste kornområda. Her frå Einastranda på Toten. Foto: Bjarne Bekkeheien Aase

på vekst i talet på hestar og anslo at 400.000 dekar går til hestefør. Dei la til grunn at mykje av hoyproduksjonen skjer i kornområda.

-Økonomien er svekk

Eli Reistad i Norske Felleskjøp seier nedgangen i kornareala kan føre til lågare sjølvforsyning.

- Viss arbeidsfordelinga i norsk jordbru blir ramma, så kan det få effekt for sjølvforsyninga. Dette påverkar heile verdikjeda, seier ho, som tar til orde for at utviklinga må smu.

- Ja, openbert. Det er mange og kompliserte samanhengar, men økonomi er heilt klart ein viktig del. Økonomien i kornproduksjonen ser ut til å ha blitt svekka. Det er ein del av utfordringa, seier Reistad.

Reistad seier mange også har komme med innspel om at det bør stimulerast til å halde opp korndyrkingsa på små teigar.

I kornproduksjonen er det heller ikkje strukturverkemiddel lenger, noko som kan bidra til at mange små gir seg. Tala frå

direktoratet viser ein nedgang på 837 boder med korn, 7,7 prosent, berre dei siste to åra. I 2019 var det 10.054 kornbonder att her i landet. Dei hadde til saman 2.835.831 dekar med korn.

-Kva vil de foresla av tiltak?

- Det vil vi kome tilbake til i innspela til jordbruksoppgjøret, men økonomien er ein viktig faktor, seier Reistad.

Reistad seier det er marknadspotensial for å dyrke meir av særleg matkorn, fôrveite og havre her i landet. Ettersporelsen etter fôrkorn går ned i takt med nedskaleringa av mjølkeproduksjonen. For bygg er det dermed truleg lite eller ingen ting å gå på derimot, ifølge Reistad.

Bjarne Bekkeheien Aase
bjarme.aase@nationen.no

-Rammar sjølvforsyninga

«Viss arbeidsfordelinga i norsk jordbru blir ramma, så kan det få effekt for sjølvforsyninga. Dette påverkar heile verdikjeda»

Eli Reistad, administrerende direktør i Norske Felleskjøp

Rapport: Astrid Een Thuen (t.h.) og Torbjørn Tufte har skrive ein rapport for AgriAnalyse som viser at kornarelet har gått kraftig ned. Her saman med Anne Bunger (t.v.), under demonstrasjonane etter jordbruksoppgjøret i 2017.

Foto: Bjarne Bekkeheien Aase

Nedgang: Eli Reistad, administrerande direktør i Norske Felleskjøp, er bekymra for nedgangen i kornareala.

Foto: Mariann Tvete

Fakta

Korn

• Kornarelet har gått ned med 291.000 dekar (-9,3%) frå 2010 til 2019, ned vel 32.000 dekar (-%) i snitt per år. Nedgangen var på 59.852 dekar (-2,02%) i 2018 og på 62.395 dekar (-2,15%) i 2019. Det viser tal frå Landbruksdirektoratet.

• Kornareala var på sitt høgaste tidleg på 90-talet. Sidan den tid har nedgangen vore på godt over 900.000 dekar. Kornarelet er nå det lågaste nivået på nær 50 år.

• I 2019 var det 10.054 kornbonder som sökte om produksjonsstilkot. Det er 3489 færre (-25,8%) enn i 2010 og 10.438 færre (-50,9%) sidan år 2000.

• Rapporten «Arealutvikling og arealbruk» frå AgriAnalyse viser ein nedgang på vel 343.000 dekar korn frå 2004 til 2018 i kornsonene 1 og 3 på Austlandet medan grasarealet auka med vel 216.000 dekar på same tid.

• Driftsgranskningane til Nibio viser at korn i 2018 fekk ei negativ inntekt på minus 84.000 kr per årsverk mykje grunna tørke og avlingssvikt.